

บทที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ได้แบ่งข้อมูลที่จะนำมาศึกษาและวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

- ส่วนที่ 1 เป็นสถานภาพและบทบาทในชีวิตประจำวันของสตรีภายในครอบครัวจีน
- ส่วนที่ 2 เป็นปัจจัยที่มีผลต่อสถานภาพและบทบาทของสตรีภายในครอบครัวจีน
- ส่วนที่ 3 เป็นทัศนคติและความคาดหวังของสตรีจีน

สถานภาพและบทบาทในชีวิตประจำวันของสตรีภายในครอบครัวจีน

จากข้อมูลของกลุ่มกรณีศึกษาพบว่า สถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวจีนสามารถแสดงให้เห็นได้ในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ โอกาสในการได้รับการศึกษาสิทธิในการครอบครองทรัพย์สินสมบัติและการรับมรดก สิทธิในการประกอบอาชีพ การเลือกคู่ครอง และการแต่งงาน รูปแบบของความสัมพันธ์ในครอบครัวและความสัมพันธ์กับเครือญาติ สิทธิและอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมภายในครอบครัว การควบคุมดูแลค่าใช้จ่ายเงินในครอบครัว การอบรมปกครองและเลี้ยงดูบุตร รูปแบบของการแบ่งงานกันทำภายในครอบครัว สิทธิในการเที่ยวเตร่นอกบ้านของสตรี และความเคร่งต่อประเพณีวัฒนธรรมจีน

จากการศึกษาพบว่า สตรีจีนในปัจจุบันไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใดในครอบครัว ได้แก่ฐานะของการเป็นมารดา ฐานะภรรยา และฐานะบุตรสาว ต่างก็ยังคงมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวที่ต่ำกว่าบุรุษอยู่ ถึงแม้บทบาทในบางเรื่องจะได้รับการยกย่องให้เท่าเทียมกับบุรุษก็ตาม แต่ก็ยังคงไม่มีเรื่องใดที่สตรีมีสถานภาพสูงกว่าบุรุษ ดังนั้นโดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่า ในปัจจุบันสตรีจีนมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวที่สูงขึ้นกว่าเดิม แต่สถานภาพของสตรีภายในครอบครัวยังต่ำกว่าบุรุษอยู่ ดังที่จะกล่าวในต่อไปนี้

สตรีในฐานะมารดา

สตรีที่อยู่ในฐานะมารดายังคงได้รับความเคารพนับถือจากผู้ที่เป็นบุตร เท่าเทียมกับบิดา บุตรส่วนใหญ่จะสนิทสนมและใกล้ชิดมารดามากกว่าบิดา ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่อยู่ในฐานะมารดาส่วนใหญ่มักจะรักและตามใจบุตรมากกว่าบิดา จากการศึกษพบว่า มีสตรีจีนที่ตกเป็นกลุ่มกรณีศึกษาจำนวนมากไม่เคยลงโทษบุตรเลย เมื่อบุตรกระทำผิด เพียงว่ากล่าวตักเตือนเท่านั้น ในขณะที่บิดามักจะเป็นผู้ลงโทษบุตรเสมอ ดังนั้น เมื่อเวลาที่บุตรมีปัญหาส่วนตัวที่สำคัญซึ่งไม่อาจ

แก้ไขได้โดยลำพังตนเอง บุตรจึงมักขอคำปรึกษาและขอความช่วยเหลือจากมารดามากกว่าบิดา แต่บุตรส่วนใหญ่จะเคารพเชื่อฟังและเกรงกลัวบิดามากกว่ามารดา นอกจากนี้บิดาจะเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือความเชื่อของบุตรมากกว่ามารดา หน้าที่ในการอบรมสั่งสอนบุตรและการพิจารณาให้การศึกษาแก่บุตรจะเป็นหน้าที่ร่วมกันของบิดาและมารดา อย่างไรก็ตามภายในครอบครัวผู้มีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเด็ดขาดก็ยังคงได้แก่บิดา ซึ่งสมาชิกในครอบครัวจะต้องปฏิบัติตามที่บิดาต้องการ อย่างเช่นในกรณีศึกษาที่ 14 ที่บิดาไม่ต้องการให้บุตรชายแต่งงานกับสตรีที่บุตรชายเลือกเอง แต่ต้องการให้บุตรชายแต่งงานกับบุตรสาวของเพื่อน ซึ่งในเรื่องนี้มารดารู้สึกเห็นใจบุตรชายมาก แต่ก็ไม่สามารถที่จะช่วยเหลือบุตรชายได้ เนื่องจากอำนาจในการตัดสินใจภายในครอบครัวเป็นของบิดาแต่เพียงผู้เดียว เมื่อบิดาตัดสินใจอย่างไรทุกคนก็ต้องปฏิบัติตาม ไม่มีใครกล้าขัดคำสั่งของบิดา แม้แต่มารดาซึ่งเกรงกลัวบิดามาก อีกกรณีหนึ่งได้แก่กรณีศึกษาที่ 8 ที่สามีของผู้ให้สัมภาษณ์เสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุทางรถยนต์ พร้อมด้วยบุตรชายคนเล็ก และกิจการค้าทั้งหมดตกเป็นของบุตรชายคนโตที่เข้ามาบริหารงานแทน ทั้ง ๆ ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ควรจะเป็นผู้ควบคุมกิจการการค้าแทนสามี แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ก็ไม่สามารถที่จะกระทำเช่นนั้นได้ เพราะตามประเพณีจีนมีความคิดมาแต่ดั้งเดิมว่า "สตรีขณะอยู่บ้านจะต้องเชื่อฟังบิดา ภายหลังแต่งงานต้องเชื่อฟังสามี สามีตายต้องอยู่ในอำนาจของบุตรชาย" ดังนั้นบุตรชายของผู้ให้สัมภาษณ์จึงเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าสมาชิกทุกคนในครอบครัว เป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญของครอบครัว แม้แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งอยู่ในฐานะมารดาก็เกรงใจบุตรชายมาก และมักจะทำตามที่บุตรชายต้องการเสมอ จากการศึกษายังพบว่าบุตรมักมีการติดต่อหรือใกล้ชิดกับญาติทางฝ่ายบิดามากกว่าญาติทางฝ่ายมารดา อาจเนื่องมาจากรูปแบบระบบเครือญาติของจีน ที่ยึดหลักการนับเครือญาติทางฝ่ายมารดาเป็นสำคัญ (Patrilineal Kinship) ในขณะที่เครือญาติทางฝ่ายมารดาไม่ค่อยได้เข้ามามีบทบาทในครอบครัวมากนัก สรรพนามที่ใช้เรียกเครือญาติทางฝ่ายบิดาและทางฝ่ายมารดาจะแตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของบุคคลแต่ละคน จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าสตรีในฐานะมารดายังคงมีสถานภาพในครอบครัวที่ต่ำอยู่ ถึงแม้มารดาจะได้รับความเคารพนับถือจากบุตรเท่าเทียมกับบิดาก็ตาม แต่เมื่อเทียบสถานภาพและบทบาทภายในครอบครัวระหว่างบิดาและมารดาแล้ว จะเห็นว่าบิดามีสถานภาพที่สูงกว่ามารดา ซึ่งในเรื่องนี้แสดงออกให้เห็นได้จากการที่บิดาจะเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจปัญหาขั้นสุดท้ายของครอบครัว

สตรีในฐานะภรรยา

จากข้อมูลของกลุ่มกรณีศึกษาพบว่า สตรีที่อยู่ในฐานะภรรยาส่วนใหญ่จะเป็นผู้ควบคุม

ดูแลการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัว โดยที่สามีจะเป็นผู้รับภาระในเรื่องค่าใช้จ่าย ซึ่งในแต่ละเดือนสามีจะมอบเงินจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัวให้แก่ภรรยา ถ้าหากภรรยาไม่ได้ประกอบอาชีพ เงินจำนวนนั้นจะรวมถึงค่าใช้จ่ายส่วนตัวของภรรยาด้วย ซึ่งภรรยาสามารถใช้จ่ายเงินที่ได้มาตามความต้องการของตัวเอง แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินขอบเขตของจำนวนเงินที่ได้รับในแต่ละเดือน ถ้าหากภรรยาต้องการซื้อสิ่งของที่มีราคาสูงหรือเกินขอบเขตจำนวนเงินที่ได้รับ สตรีมักจะต้องขอคำปรึกษาจากสามีก่อน ซึ่งสามีจะเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าควรที่จะซื้อของนั้นหรือไม่ ถ้าหากว่าสตรีที่อยู่ในฐานะภรรยาประกอบอาชีพมีรายได้ สตรีจะต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบภาระทางครอบครัวด้วย ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีสตรีที่อยู่ในกลุ่มกรณีเงินที่ได้รับสตรีมักจะต้องขอคำปรึกษาจากสามีก่อน ซึ่งสามีจะเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าควรที่จะซื้อสิ่งของนั้นหรือไม่ ถ้าหากว่าสตรีที่อยู่ในฐานะภรรยาประกอบอาชีพมีรายได้ สตรีจะต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบภาระทางครอบครัวด้วย ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีสตรีที่อยู่ในกลุ่มกรณีศึกษาหลายรายที่ต้องเป็นผู้รับภาระในเรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัว เช่น ในกรณีศึกษาที่ 6 กรณีศึกษาที่ 12 และในกรณีศึกษาที่ 14 ซึ่งทั้ง 3 กรณีผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวทั้งหมดแทนสามี แม้จะเป็นภาระที่หนัก แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กรณีก็ไม่มีทางเลือกเพราะถ้าหากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ทำก็จะมีผู้รับภาระอันนี้ จากข้อมูลยังพบว่ามีสตรีบางรายที่เป็นผู้เก็บรักษาเงินของครอบครัว ถ้าหากว่าสตรีผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบภาระทางครอบครัวอย่างเช่นกรณีศึกษาทั้ง 3 รายที่กล่าวมา อย่างไรก็ตามพบว่ามีสตรีบางส่วนที่ไม่มีบทบาทร่วมในด้านกิจการทางการค้าของสามีหรือไม่มีสิทธิในเรื่องส่วนตัวของสามี อย่างเช่น ในกรณีศึกษาที่ 1 ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งอยู่ในฐานะภรรยาไม่เคยทราบเกี่ยวกับวิธีดำเนินการทางด้านธุรกิจของสามีเลย สามีไม่เคยปรึกษาหรือบอกกล่าวปัญหาในเรื่องอาชีพการงานของสามีให้รับทราบ ดังนั้นเมื่อสามีของผู้ให้สัมภาษณ์ป่วยเป็นอัมพาต ธุรกิจที่สามีทำอยู่จึงต้องเลิกกิจการไป ทั้งนี้เนื่องมาจากตลอดเวลาสามีเป็นผู้ดำเนินงานแต่เพียงผู้เดียว เมื่อสามีป่วยจึงไม่มีผู้ที่จะมาบริหารงานแทน ในกรณีศึกษาที่ 16 ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เคยทราบเกี่ยวกับรายได้ที่แท้จริงของสามี ถึงแม้ผู้ให้สัมภาษณ์จะพยายามถามแต่สามีก็บ่ายเบี่ยงทุกครั้ง แม้แต่ยอดเงินเก็บสะสมในธนาคารของสามีผู้ให้สัมภาษณ์ก็ไม่ทราบจำนวนที่แท้จริง ซึ่งตรงข้ามกับผู้ให้สัมภาษณ์ที่สามีทราบรายได้และจำนวนเงินที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีทั้งหมด

สิ่งที่พบจากการศึกษาอีกสิ่งหนึ่งคือ ภรรยานอกจากจะต้องเคารพและให้เกียรติสามีตลอดเวลา ยังจะต้องซื่อสัตย์ต่อสามีอย่างเคร่งครัดอีกด้วย และนี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สตรีเงินหลังการแต่งงานจะเลือกคบเฉพาะแต่เพื่อนที่เป็นสตรีด้วยกันเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยง

ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาภายหลัง สำหรับบุรุษนั้นในกลุ่มกรณีศึกษาทั้ง 20 ราย พบว่ามี อยู่ 3 รายที่บุรุษมีภรรยามากกว่า 1 คนในคราวเดียวกันโดยไม่ถือว่าเป็นความผิด ซึ่งใน เรื่องนี้ถ้าหากสตรีกระทำเช่นนั้นบ้าง จะถือว่าเป็นเรื่องที่ผิดอย่างร้ายแรงเป็นที่ติฉินนินทา แก่ผู้ที่ทราบเรื่องทุกคนอย่างเช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ในกรณีศึกษาที่ 9 ที่สามีกล่าวหาว่าผู้ให้สัมภาษณ์ มีความสัมพันธ์กับชายอื่น และได้ทูลตีทำร้ายผู้ให้สัมภาษณ์จนกระทั่งแก้วหูแตก ซึ่งความจริง ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่มี เพื่อนผู้ชายเลย ทุกครั้งที่ผู้ให้สัมภาษณ์ออกจากบ้านก็เป็น เพียงการไปหาเพื่อน ที่เป็นผู้หญิงหรือเดินซื้อของเท่านั้น ใน เรื่องการใช้กำลังคบตีสตรีที่เป็น เพศอ่อนแอนั้น จากกลุ่ม กรณีศึกษาพบว่ามีอยู่ทั้งหมด 3 ราย ซึ่งทั้ง 3 กรณีนั้นสามีมักจะคบตีผู้ให้สัมภาษณ์ทุกครั้งที่มี เรื่อง ทะเลาะโต้เถียงกัน ทั้ง ๆ ที่บางครั้งไม่ใช่สาเหตุที่รุนแรงและไม่ใช่ความผิดของผู้ให้สัมภาษณ์ แต่เมื่อมี เรื่องทะเลาะโต้เถียงกัน สามีก็มักจะใช้กำลังขู่ เข้าย เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์กลัวและไม่กล้า โต้แย้งด้วย กรณีศึกษาที่ 18 เป็นหนึ่งในกรณีศึกษาทั้ง 3 รายที่สามีมักคบตีผู้ให้สัมภาษณ์เสมอ ทุกครั้งที่มี เรื่องทะเลาะเบาะแว้งกัน ซึ่งมารดาของสามีไม่เคยว่ากล่าวตักเตือนหรือห้ามปราม สามีเลยแต่กลับช่วยสามีคบตีผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย เนื่องจากมารดาของสามีมีบุตรเพียงคนเดียว จึงรักและตามใจบุตรมาก

สตรีที่อยู่ในฐานะภรรยาจะอยู่ในฐานะลูกสะใภ้ควบคู่กันไปด้วย สตรีที่อยู่ในฐานะ ลูกสะใภ้นั้นแม้จะมีฐานะที่ดีขึ้นกว่าแต่ก่อน คือมีการให้เกียรติและเป็นที่ยอมรับในครอบครัว มากขึ้น แต่สตรีก็ยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่ของลูกสะใภ้ที่คืออยู่และปัญหาระหว่างมารดาสามีและ ลูกสะใภ้ก็ยัง เป็นปัญหาที่มีอยู่ในครอบครัว สตรีที่เป็นภรรยา นอกจากจะต้องปรนนิบัติรับใช้ สามีอย่างดีที่สุดแล้ว ยังต้องปรนนิบัติรับใช้ญาติทุกคนในครอบครัวของสามีอีกด้วย ถ้าหากอยู่ รวมกับญาติของสามี ซึ่งถือว่าเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญที่สตรีจะปฏิบัติ เสร็จไม่ได้ อย่างเช่น ใน กรณีศึกษาที่ 17 เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์แต่งงานและย้ายเข้าไปอยู่ในบ้านของสามี มารดาของ สามีได้มอบหน้าที่ในการดูแลบ้านเรือนให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์และทุกครั้งที่ผู้ให้สัมภาษณ์จะออกนอก บ้านจะต้องขออนุญาตจากบิดามารดาของสามีก่อนเสมอ เมื่อได้รับอนุญาตจึงจะสามารถออก นอกบ้านได้ มารดาของสามีมักว่ากล่าวผู้ให้สัมภาษณ์เป็นประจำ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ต้องอดทน และจะโต้แย้งด้วยไม่ได้เป็นอันขาด เพราะหากมี เรื่องขัดแย้งกันระหว่างมารดาและผู้ให้ สัมภาษณ์ สามีมักจะเข้าข้างมารดาเสมอ กรณีศึกษาที่ 16 มารดาของสามีเป็นสตรีจีนที่ ค่อนข้างเคร่งครัดในขนบธรรมเนียมประเพณีจีนอยู่มาก และเนื่องจากประเพณีจีนถือว่าสะใภ้ มีศักดิ์เท่ากับบุตรของตัวเอง ดังนั้นมารดาของสามีจึงให้ผู้ให้สัมภาษณ์เรียกบิดาของสามีรวม ทั้งพวกญาติ ๆ ของสามีตามศัพท์ที่บุตรของผู้ให้สัมภาษณ์เรียก ผู้ให้สัมภาษณ์เคยลอง เรียกญาติ

ของสามีตามศัพท์ที่สามีเรียก เพราะคิดว่า สามีและผู้ให้สัมภาษณ์เป็นคนในระดับรุ่นเดียวกัน ควรใช้ศัพท์เดียวกันได้ ผลปรากฏว่ามารดาของสามีไม่พอใจมากและได้ตำหนิผู้ให้สัมภาษณ์อย่างรุนแรง เมื่อเป็นเช่นนั้นผู้ให้สัมภาษณ์จึงต้องยอมทำตามที่มารดาสามีต้องการ เพื่อไม่ให้เกิดเรื่องที่ขัดใจกัน อันอาจจะก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาได้ในภายหลัง กรณีศึกษาที่ 15 เป็นกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นว่า ลูกสะใภ้เริ่มมีฐานะที่ดีขึ้นภายในครอบครัว เพราะผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งอยู่ในฐานะลูกสะใภ้ มีอิสระที่จะทำอะไรได้ตามต้องการ เช่น การเที่ยวเตร่นอกบ้าน การกลับไปนอนค้างที่บ้านบิดามารดาของตนและการเลือกประกอบอาชีพเดิมโดยไม่ต้องออกมาช่วยงานที่บ้านสามี ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการที่ผู้ให้สัมภาษณ์ยอมแต่งงานหน้าศพกับสามี ซึ่งเป็นการเสียสละ ทำให้ทุกคนในครอบครัวรู้สึกว่าคุณุณต่อครอบครัว ดังนั้นจึงให้ความรักความเกรงใจและการต้อนรับผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยดี อาจสรุปได้ว่า โดยทั่วไปสตรีมีบทบาทที่เพิ่มขึ้นในครอบครัว สตรีมีโอกาสเป็นผู้ควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินในครอบครัว มีส่วนร่วมรับผิดชอบภาระทางเศรษฐกิจในครอบครัวเพิ่มขึ้น แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้ทำให้สตรีมีสถานภาพที่เท่าเทียมกับบุรุษ เพียงทำให้สตรีมีสถานภาพที่สูงขึ้นกว่าเดิมบ้างเท่านั้น คือ บุรุษยอมรับในความสามารถที่มีอยู่ของสตรี บทบาทที่เพิ่มขึ้นในครอบครัวของสตรี จึงดูเหมือนว่าจะทำให้สตรีมีภาระรับผิดชอบมากขึ้นเท่านั้น แต่ไม่ได้ทำให้สตรีมีสถานภาพที่เปลี่ยนแปลงไปเท่าใดนัก

สตรีในฐานะบุตรสาว

ในปัจจุบันบุตรสาวเริ่มได้รับสิทธิต่าง ๆ เท่าเทียมกับที่บุตรชายได้รับ การเลี้ยงดูบุตรสาวและบุตรชายไม่แตกต่างกันมากนัก บุตรสาวเป็นที่ยอมรับในครอบครัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากความคิดใหม่ที่ว่าบุตรสาวก็อาจจะเป็นที่พึ่งของบิดามารดาเมื่อยามแก่ชราได้เท่ากับบุตรชาย เพราะในปัจจุบันเมื่อบุตรชายแต่งงานมักจะแยกบ้านไปอยู่ต่างหากมากกว่าการพาสะใภ้เข้าบ้าน ดังนั้นบุตรชายจึงไม่ได้อยู่กับบิดามารดาตลอดไปเหมือนในอดีต ทำให้บุตรสาวมีความสำคัญขึ้นในครอบครัว ในอดีตการเลี้ยงดูบุตรชายและบุตรสาวมีความลำเอียงอย่างเห็นได้ชัด ตั้งแต่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย ตลอดจนการได้รับการศึกษา แต่ในปัจจุบันสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้บุตรชายและบุตรสาวได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน มีสตรีที่อยู่ในกลุ่มกรณีศึกษาที่ได้รับการศึกษาถึงในระดับปริญญาโท หรือไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากชนบทธรรมเนียมประเพณีจีนในอดีตที่คิดว่าหน้าที่ของสตรีคือการเป็นแม่บ้านอยู่บ้านดูแลบ้านและเลี้ยงดูบุตร เมื่อเป็นเช่นนี้การศึกษาในโรงเรียนจึงมิใช่สิ่งจำเป็น เพราะไม่ได้ถูกนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ บุตรสาวจึงควรที่จะอยู่บ้านคอยเรียนรู้งานบ้านจากมารดามากกว่าการไปศึกษาที่โรงเรียน ในขณะที่ปัจจุบันครอบครัวเริ่มเล็งเห็นประโยชน์ของการศึกษาที่ไม่ใช่มีผลแต่

บุรุษฝ่ายเดียว แต่มีผลต่อตัวสตรีเองด้วยคือทำให้สตรีสามารถพึ่งพาและช่วยเหลือตัวเองได้ บิดามารดาเริ่มสนับสนุนให้บุตรสาวได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น อย่างเช่นผู้ให้สัมภาษณ์กรณีศึกษาที่ 4 ที่ส่งเสริมให้บุตรสาวทุกคนได้รับการศึกษาที่สูง ทั้งที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับการศึกษาเพียงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น

นอกจากนี้ในเรื่องของการเลือกคู่ครองและการแต่งงาน พบว่า บุตรสาวเริ่มมีสิทธิในการที่จะเลือกคู่ครองเอง ถึงแม้ยังไม่ได้รับสิทธิอย่างเต็มที่ก็ตาม อย่างเช่นในกรณีศึกษาที่ 3 และในกรณีศึกษาที่ 19 ที่บิดามารดาต้องการให้บุตรสาวแต่งงานกับบุคคลที่ตัวเองเลือกไว้ให้ โดยไม่พอใจกับบุคคลที่ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกเอง ทั้งในเรื่องของการเลือกคู่ครองให้แก่บุตรนั้น ไม่ใช่แต่บุตรสาวเท่านั้นที่จะโดนจำกัดในสิทธิของการเลือกคู่ครองเอง แม้แต่บุตรชายก็ยังต้องอยู่ภายใต้ประเพณีคลุมถุงชนอันนี้ เช่นในกรณีศึกษาที่ 14 ที่บิดาไม่พอใจอย่างมากที่บุตรชายไม่ยอมแต่งงานกับสตรีที่เลือกไว้ให้ แต่กลับไปแต่งงานกับสตรีที่บุตรชายเลือกเอง ทั้งนี้เพราะในสมัยก่อนถือว่าการสมรสเป็นเรื่องของครอบครัวมากกว่าเรื่องของคู่สมรสเอง บทบาทของคู่สมรสเพิ่งเล็งถึงภาระของบุตรหลานที่จะผลิตผู้สืบสันดานมากกว่าตัวคู่สมรสเอง ชีวิตส่วนบุคคลของคู่สมรสถูกจำกัดโดยค่านิยมตามประเพณี คู่สมรสจะแสดงความรักต่อกันมากกว่าต่อคนอื่นในครอบครัวเป็นสิ่งไม่ดี เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเป็นการเหมาะสมที่การสมรสผู้ใหญ่เป็นผู้จัดการให้ ไม่ใช่ด้วยการเลือกอย่างเสรีของคู่สมรส เพราะถ้าคู่สมรสเลือกโดยตนเองแล้ว ก็ย่อมจะมีความโน้มเอียงในแนวที่ว่าผู้ใหญ่จะไม่มีอำนาจควบคุมต่อไป ซึ่งในเรื่องนี้ในอดีตบุตรมักจะยินยอมแต่งงานกับบุคคลที่บิดามารดาต้องการให้แต่งงานด้วย โดยไม่มีข้อคัดค้านแต่อย่างใด เช่นในกรณีศึกษาที่ 1 ที่ผู้ให้สัมภาษณ์แต่งงานกับสามีทั้ง ๆ ที่ไม่ได้รับรักสามีเลย แต่เพราะเป็นความต้องการของบิดามารดา แต่ในปัจจุบันเมื่อหนุ่มสาวสมรสกันแล้วมักจะแยกครอบครัวออกมาอยู่ต่างหาก เป็นลักษณะของครอบครัวเดี่ยวมากกว่าการอยู่ร่วมกับญาติทางฝ่ายชาย การที่บุพการีจะเป็นผู้เลือกคู่สมรสให้เพื่อที่จะได้คู่สมรสที่ตัวเองพอใจจึงไม่ใช่เรื่องที่จะต้องทำต่อไป บุตรจึงมีอิสระที่จะเลือกคู่สมรสเองเพิ่มขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันทั้งบุตรชายและบุตรสาวมีอิสระในการที่จะออกนอกบ้านเพิ่มขึ้น ทำให้มีโอกาสได้รู้จักคนมากมายการที่จะเลือกคู่สมรสเองจึงเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายขึ้น

จากการศึกษายังพบว่า ในปัจจุบันบุตรสาวยังได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวใน

เรื่องการประกอบอาชีพด้วย จากเดิมที่บุตรสาวถูกกีดกันไม่ให้มีบทบาททางด้านนี้ เพราะมีการแบ่งหน้าที่ภายในครอบครัวว่างานนอกบ้านคือการหารายได้เลี้ยงดูครอบครัว เป็นหน้าที่ของบุรุษ ในขณะที่งานที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสตรีคืองานภายในบ้าน แต่ปัจจุบันค่านิยมเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงไป เพราะสถานะทางเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ทำให้สตรีต้องดิ้นรนหางานทำ เพื่อเป็นการช่วยเหลือครอบครัวทางหนึ่ง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่าฐานะของบุตรสาวในปัจจุบัน เทียบเท่ากับฐานะของบุตรชาย สิ่งที่บุตรชายสามารถกระทำได้ บุตรสาวก็สามารถกระทำได้เช่นเดียวกัน เช่น การได้รับการศึกษาสูง การประกอบอาชีพ อย่างไรก็ตามมีสิ่งหนึ่งที่น่าสนใจจากการศึกษา คือการพบว่า กลุ่มกรณีศึกษาทุกรายยอมรับว่าบุตรชายยังมีความสำคัญต่อครอบครัวมากกว่า บุตรสาว ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าบุตรชายมีบทบาทในด้าน เป็นผู้สืบทอดวงศ์ตระกูล ในขณะที่บุตรสาวไม่มีบทบาททางด้านนี้เลย ซึ่งในเรื่องนี้มีผลกระทบไปถึงการมีสิทธิในการครอบครองทรัพย์สินสมบัติและการรับมรดกด้วย เพราะตามประเพณีจีน เมื่อบุตรสาวแต่งงานไปจะถือว่าเป็นคนในสกุลของครอบครัวฝ่ายชาย เมื่อเป็นเช่นนั้นบุตรชายเท่านั้นจึงจะสามารถสืบทอดและดำรงทรัพย์สินสมบัติของครอบครัวไว้ต่อไปได้ ในขณะที่ถ้ามอบให้บุตรสาวไปทรัพย์สินสมบัติต่าง ๆ ก็จะถูกเป็นของตระกูลฝ่ายชายที่มาแต่งงานกับบุตรสาว

จากที่กล่าวมาทั้งหมด เป็นบทบาทและสถานภาพของสตรีในแต่ละฐานะ ซึ่งสตรีที่อยู่ในฐานะที่ต่างกัน ก็มีบทบาทและสถานภาพในครอบครัวที่แตกต่างกันด้วย นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบบางอย่างที่น่าสนใจจากการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ การพบว่า สตรีแม้จะมีบทบาทในทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น แต่สตรีก็ยังคงต้องรับผิดชอบในเรื่องงานบ้านอยู่ ซึ่งในเรื่องของงานบ้านนี้สตรีไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใดในครอบครัวจะต้องรับผิดชอบในเรื่องงานบ้านทั้งสิ้น โดยเฉพาะกลุ่มสตรีที่อยู่ในระดับรุ่นอายุที่ 1 หรือในกลุ่มสตรีที่มีอายุเลย 40 ปีขึ้นไป จะมีความรู้สึกว่าสตรีควรทำหน้าที่แม่บ้านให้ดีที่สุด โดยที่บุรุษไม่จำเป็นต้องเข้ามายุ่งเกี่ยวกับหน้าที่นี้ มีกรณีศึกษาหลายรายที่สตรีต้องประกอบอาชีพและในขณะที่เดียวกันก็ต้องทำงานบ้านด้วย เช่น ในกรณีศึกษาที่ 6 กรณีศึกษาที่ 12 กรณีศึกษาที่ 14 และกรณีศึกษาที่ 18 โดยเฉพาะกรณีศึกษาที่ 6 นั้น แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่างานบ้านเป็นหน้าที่ของสตรีโดยเฉพาะ เพราะถึงแม้ผู้ให้สัมภาษณ์จะเป็นผู้กุมอำนาจทั้งหมดในครอบครัวและเป็นผู้ควบคุมกิจการการค้าเอง แต่

ถึงกระนั้นผู้ให้สัมภาษณ์ก็ยังคงต้องรับผิดชอบในเรื่องงานบ้านถึงแม้จะไม่ได้เป็นผู้ลงมือทุกอย่างเหมือนในกรณีศึกษาอื่น แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ก็ต้องไปจ่ายตลาดเองและจัดเตรียมอาหารทั้งสามมื้อสำหรับสามี เพราะแม่ครัวมีหน้าที่ทำให้คนงานเท่านั้น สำหรับบุรุษนั้นไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใดในครอบครัวคือ ฐานะบิดา ฐานะสามี หรือฐานะบุตร ก็ไม่ต้องช่วยทำงานบ้าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้สตรีจีนถูกปลูกฝังอบรมมาตั้งแต่เด็กและในปัจจุบันก็ยังคงมีการถ่ายทอดความคิดอันนี้ต่อไปยังรุ่นลูกหลานอย่างเช่น ในกรณีศึกษาที่ 1 ที่มารดาสอนให้บุตรสาวรู้จักช่วยทำงานบ้าน ในขณะที่บุตรชายไม่ต้องช่วยทำ โดยอบรมสั่งสอนบุตรสาวให้เห็นว่างานบ้าน เป็นหน้าที่ของสตรี สำหรับหน้าที่ของบุตรชายคือตั้งใจเล่าเรียนให้ดีที่สุด เพื่อที่จะได้ใช้วิชาที่เรียนมาประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวในอนาคต กรณีศึกษาที่ 5 และกรณีศึกษาที่ 19 ผู้ให้สัมภาษณ์ทำหน้าที่แม่บ้านและเลี้ยงดูบุตร ซึ่งสามีไม่เคยช่วยผู้ให้สัมภาษณ์ทำงานบ้านเลย นอกเสียจากช่วยดูแลอบรมสั่งสอนบุตรเท่านั้น ผู้ให้สัมภาษณ์เองก็ไม่เคยเรียกร้องให้สามีมาช่วยทำงานบ้านหลังจากเลิกงานแล้ว เพราะคิดว่าตนเองก็ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน และงานบ้านก็เป็นหน้าที่ของสตรี ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เคยคิดที่จะออกไปทำงานนอกบ้าน เพราะกลัวว่าอาจจะก่อให้เกิดข้อพิพาทในในบ้านได้ และจากการที่สตรีต้องรับผิดชอบในเรื่องการดูแลบ้านและการเลี้ยงดูบุตร ทำให้สตรีมีข้อจำกัดในการออกนอกบ้านไปด้วย มีสตรีในกลุ่มกรณีศึกษาหลายรายที่ไม่เคยเดินทางไปต่างประเทศเลย ในขณะที่สามีเดินทางไปต่างประเทศเป็นประจำ เนื่องจากต้องอยู่ดูแลบ้านและเลี้ยงดูบุตร เช่นในกรณีศึกษาที่ 18 ทำให้สตรีไม่มีโอกาสได้เห็นโลกภายนอกอยู่แต่ในวงจำกัด และจมอยู่กับความคิดแบบเก่า ๆ ที่สตรียังคงคอยปรนนิบัติรับใช้บุรุษอยู่

จากการศึกษายังพบว่า ทุกครอบครัวที่ตกเป็นกลุ่มกรณีศึกษานั้น จะมีบุรุษเป็นหัวหน้าครอบครัว แม้แต่ในกรณีศึกษาที่ 6 ที่ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้จัดการเรื่องทุกอย่างภายในครอบครัวรวมทั้งการทำธุรกิจ แต่ผู้ที่ถูกยกย่องให้เป็นหัวหน้าครอบครัวก็ยังคงได้แก่สามีของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มียบทบาทในครอบครัวเลย ทั้งนี้เนื่องจากค่านิยมของจีนนั้น ยกย่องบุรุษให้เป็นใหญ่กว่าสตรี ให้เป็นผู้นำในทุกเรื่อง แม้ในปัจจุบันสตรีจะมีสิทธิ เสรีภาพและความรู้ความสามารถเท่าเทียมบุรุษก็ตาม แต่สตรีก็ยังคงมีความรู้สึกว่าการที่สตรีเป็นผู้นำเดินนำหน้าบุรุษโดยมีบุรุษเดินตามนั้น ยังเป็นสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับและเพื่อไม่ให้เกิดคำครหานินทาขึ้น สตรีจึงยกตำแหน่งผู้นำให้เป็นศักดิ์ศรีแก่บุรุษด้วยความเต็มใจ แล้วไปคอยบงการอยู่หลังฉากแทน นอกจากนี้ยังมีกรณีศึกษาอีกรณีหนึ่ง ที่ช่วยยืนยันให้เห็นอย่างชัดเจนว่าบุรุษเท่านั้นที่จะเป็น

หัวหน้าครอบครัว ได้แก่ ภรรยาที่ 8 ที่สามีของผู้ให้สัมภาษณ์เสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุทางรถยนต์พร้อมกับบุตรชายคนเล็ก กิจการค้าทั้งหมดจึงตกเป็นของบุตรชายคนโตที่เข้ามาบริหารงานแทน บุตรชายเป็นผู้นำครอบครัว เป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญของครอบครัว มีอำนาจเหนือกว่าสมาชิกทุกคนในครอบครัว แม้แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งอยู่ในฐานะมารดาที่เกรงใจบุตรชายมากและมักจะทำตามที่บุตรชายต้องการ เสมอทั้งที่ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ให้การเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนบุตรชายมา ทั้งนี้ เนื่องจากคนจีนมีความศรัทธาแต่ดั้งเดิมว่า "สตรีขณะอยู่บ้านจะต้องเชื่อฟังบิดา ภายหลังแต่งงานต้องเชื่อฟังสามี สามีตายต้องอยู่ในอำนาจของบุตรชาย" จากที่กล่าวมาทำให้เห็นว่า สตรียังมีฐานะทางครอบครัวที่ต่ำกว่าบุรุษอยู่ ถึงแม้สตรีจะมีความสามารถมากกว่าบุรุษก็ตาม แต่ก็ยังคงไม่เป็นที่ยอมรับหากสตรีจะอยู่ในฐานะผู้นำครอบครัว มีเพียงภรรยาที่ 6 ที่เป็นกรณีพิเศษจากภรรยาทั้งหมดที่ภรรยาเป็นผู้กุมอำนาจทั้งหมดในครอบครัว ในภรรยาอื่นสามีจะเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือภรรยา แม้ในทางปฏิบัติสามีจะไม่ได้เป็นผู้จัดการดูแลในเรื่องต่าง ๆ ก็ตาม แต่สามีก็ยังคงถูกยกย่องจากสมาชิกทุกคนในครอบครัว ให้เป็นหัวหน้าครอบครัวอยู่อย่าง เช่นในภรรยาที่ 1 ที่ปัจจุบันสามีของผู้ให้สัมภาษณ์ป่วยเป็นโรคอัมพาตไม่สามารถเดินได้ ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องเป็นผู้จัดการในเรื่องต่าง ๆ แทนสามี ต้องรับผิดชอบในเรื่องรายได้ของครอบครัว โดยการนำเงินที่เก็บสะสมไว้ออกให้ผู้อื่นกู้ยืมและคิดดอกเบี้ย หรือในภรรยาที่ 2 ที่ปัจจุบันสามีของผู้ให้สัมภาษณ์มีอายุมากและสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรงนัก ดังนั้นผู้ให้สัมภาษณ์จึงต้องเข้ามาจัดการเกี่ยวกับกิจการทางการค้าแทน ซึ่งในกรณีทั้งสองนี้ สามีก็ยังคงเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในครอบครัวอยู่ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว สามีมีบทบาทในการ เป็นผู้ตัดสินใจชี้ขาดในเรื่องที่เกิดขึ้น

ในเรื่องการออกนอกบ้าน ปัจจุบันสตรีมีอิสระในการออกนอกบ้านเพิ่มขึ้น จากอดีตที่ถูกควบคุมให้อยู่แต่ภายในบ้าน สตรีสามารถไปเที่ยวกับเพื่อน ดูหนัง หรือเดินซื้อของตามห้างสรรพสินค้า แต่อย่างไรก็ตาม พบว่าบิดามารดาส่วนใหญ่ยังมีความเป็นห่วงในตัวบุตรสาวมากกว่าบุตรชาย เมื่อขณะที่บุตรอยู่นอกบ้าน เพราะมีความคิดว่าบุตรสาวอาจช่วยเหลือตัวเองได้ไม่ดี เท่ากับบุตรชาย มีสตรีส่วนหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มภรรยาที่พบว่า แม้จะมีอิสระในการออกนอกบ้านที่เพิ่มขึ้น แต่สตรีก็ยังคงมีความพอใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ภายในบ้านอย่างสงบ โดยการดูโทรทัศน์บ้าง อ่านหนังสือ ซึ่งถือว่าเป็นการพักผ่อนที่ดีหลังจากที่เหน็ดเหนื่อยจากการทำงานมาตลอดทั้งวัน สตรีเหล่านี้พอใจกับการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย ไม่มีการ

สมาคมกับเพื่อนฝูงมากนัก นอกจากจะเป็นเพื่อนที่สนิทด้วยจริง ๆ เท่านั้น อย่างไรก็ตาม พบว่ายังมีสตรีอีกส่วนหนึ่งที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับกลุ่มสตรีที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นคือมีการเที่ยวเตร่กับเพื่อนฝูง มีการคบเพื่อนที่เป็นทั้งเพื่อนผู้ชายและเพื่อผู้หญิง นอกจากนี้ยังมีการเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมเงินต่าง ๆ อีกด้วย อย่างเช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ในการศึกษา

ที่ 13

อาจกล่าวได้ว่า สตรีในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับในครอบครัวมากขึ้นกว่าในอดีต บทบาทบางอย่างที่เปลี่ยนแปลงไปของสตรี ทำให้สตรีมีความสำคัญขึ้นในครอบครัว แต่อย่างไรก็ตามค่านิยมประเพณีที่ยึดถือกันมาตั้งแต่ในอดีต ในเรื่องความเป็นผู้นำของบุรุษในครอบครัว และหน้าที่ของสตรีในเรื่องการรับผิดชอบต่อเรื่องการทำงานบ้านก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง ถึงแม้สตรีจะมีบทบาทและหน้าที่อื่นเพิ่มขึ้นมาในครอบครัวก็ตาม

ปัจจัยที่มีผลต่อสถานภาพและบทบาทของสตรีเงินภายในครอบครัว

ในการศึกษา ได้กำหนดว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสถานภาพและบทบาทของสตรีเงินภายในครอบครัวได้แก่ปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ ปัจจัยทางด้านอายุ ปัจจัยทางด้านระดับรุ่นอายุ ปัจจัยทางการศึกษา ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการประกอบอาชีพ และปัจจัยทางด้านรูปแบบระบบครอบครัวและเครือญาติ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยคาดว่า จะมีผลทำให้สถานภาพและบทบาทของสตรีเงินภายในครอบครัวแตกต่างกัน

ปัจจัยทางด้านอายุ

จากข้อมูลของกลุ่มกรณีศึกษาสามารถแบ่งกลุ่มสตรีเงินที่ศึกษาออกตามระดับอายุได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสตรีที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป และกลุ่มสตรีที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปีลงมา จากการศึกษาพบความแตกต่างในสถานภาพและบทบาทของสตรีเงินทั้ง 2 กลุ่มอายุ ดังนี้คือ สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ได้รับการศึกษาคำทั้งทางด้านภาษาไทยและภาษาจีน ทางด้านภาษาไทยระดับการศึกษาชั้นสูงสุดที่ได้รับคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่จะได้รับการศึกษาเพียงระดับชั้นประถมศึกษา ทางด้านภาษาจีนระดับการศึกษาชั้นสูงสุดที่ได้รับคือ ชั้นขอเสี้ยว นอกจากนี้ยังมีสตรีในกลุ่มนี้จำนวนหนึ่งที่ไม่ได้รับการศึกษาทั้งทางด้านภาษาไทยและภาษาจีนเลย ส่วนกลุ่มสตรีที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปีลงมา จะได้รับการศึกษาสูงกว่าสตรีที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ทั้งทางด้านภาษาไทยและภาษาจีน ส่วนใหญ่จะได้รับการศึกษาทางด้านภาษาไทยจนถึงระดับชั้น

อุดมศึกษา และในด้านภาษาจีนมีสตรีบางคนที่ได้รับการศึกษาสูงสุดจนถึงระดับชั้นชองดง จากข้อมูลยังพบว่าสตรีในกลุ่มอายุนี้ ทุกรายได้รับการศึกษาด้านภาษาไทย แต่มีบางราย ไม่ได้รับการศึกษาด้านภาษาจีน

กลุ่มกรณีศึกษาที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป จะมีรูปแบบในการดำเนินชีวิตเป็นไปในลักษณะประเพณีนิยม ของจีนมากกว่ากลุ่มกรณีศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปีลงมา ดังนั้นจึงพบว่า กลุ่มกรณีศึกษาที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่จะไม่ได้ประกอบอาชีพ ทำหน้าที่แม่บ้านดูแลบ้านและบุตร ซึ่งตรงข้ามกับกลุ่มกรณีศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปีลงมา ที่ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพมากกว่าการทำหน้าที่แม่บ้านเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ในการเลือกคู่ครองและการแต่งงานพบว่า สตรีจีนที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่จะมีคู่ครองโดยที่ผู้ใหญ่เป็นผู้เลือกและจัดการทำพิธีแต่งงานให้ การจัดพิธีสมรสเป็นแบบพิธีจีน คือมีขั้นตอนของการแต่งงาน 6 ระยะเวลา (การเลือกคู่ครอง การสู่ขอ การหมั้น การส่งเงินสินสอด กำหนดวันแต่งงาน และพิธีแต่งงาน) ส่วนกลุ่มสตรีที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปีลงมา จะมีความต้องการเลือกคู่สมรสเองมากกว่าให้ผู้ใหญ่เลือกให้ และมีความคิดว่าการจดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมายสำคัญกว่าการจัดพิธีแต่งงาน อย่างเช่น ในกรณีศึกษาที่ 3 และกรณีศึกษาที่ 19 ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 2 กรณีมีอายุ 27 ปีและ 23 ปีตามลำดับ บิดามารดาของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 2 กรณีต้องการหาคู่ครองให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 2 กรณีไม่เห็นด้วยและต้องการแต่งงานกับบุคคลที่ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกเองมากกว่า ตรงกันข้ามกับในกรณีศึกษาที่ 1 ผู้ให้สัมภาษณ์อายุ 46 ปี ผู้ให้สัมภาษณ์รู้จักกับสามีโดยมีแม่สื่อแนะนำให้รู้จัก และบิดามารดาของผู้ให้สัมภาษณ์ก็ให้การสนับสนุน เมื่อบิดามารดาต้องการให้ผู้ให้สัมภาษณ์แต่งงานกับสามี ผู้ให้สัมภาษณ์ก็ยินยอมทำตาม ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้รักสามีเลย

นอกจากนี้ในกลุ่มสตรีที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ยังมีสิทธิและอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมภายในครอบครัวน้อยมาก ส่วนใหญ่สตรีเหล่านี้จะได้รับการอบรมสั่งสอนมาว่า เพศชายสามารถจะเป็นผู้นำในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ได้ดีกว่าเพศหญิง ดังนั้นการเป็นภรรยาที่ดีจึงหมายถึงการเป็นผู้ตามที่ดีไปด้วย ภรรยาควรปฏิบัติตามที่สามีต้องการและให้เกียรติสามีตลอดเวลา อย่างเช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ในกรณีศึกษาที่ 1 ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์อายุ 46 ปี ปัจจุบันสามีของผู้ให้สัมภาษณ์ป่วยเป็นอัมพาต ดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ภายในครอบครัวจึงตกเป็นหน้าที่ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่จะต้องรับผิดชอบ แต่อำนาจภายในครอบครัวรวมทั้งบทบาท

ในการเป็นผู้ตัดสินใจชี้ขาดในเรื่องที่เกิดขึ้นก็ยังเป็นของสามีอยู่ โดยที่ผู้ให้สัมภาษณ์จะต้องปฏิบัติตามที่สามีตัดสินใจ แต่สำหรับกลุ่มสตรีที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปีลงมา จะมีความต้องการในเรื่องสิทธิที่เท่าเทียมกันของบุรุษและสตรี สตรีเหล่านี้ต้องการที่จะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวเท่าเทียมกับบุรุษ ต้องการให้บุรุษเห็นความสำคัญและยอมรับในตัวสตรี ซึ่งถ้าหากบุรุษไม่ยอมรับและมีการกระทำที่พบว่าเป็นไปในลักษณะกดขี่ต่อสถานภาพของสตรี สตรีเหล่านี้ก็จะมีปฏิกริยาที่ต่อต้านอย่างเช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ในกรณีศึกษาที่ 9 ที่ผู้ให้สัมภาษณ์อายุ 35 ปี พบว่าสามีไม่เคยให้เกียรติหรือไว้วางใจในตัวผู้ให้สัมภาษณ์เลย นอกจากนี้ทุกครั้งที่มีการทะเลาะขัดแย้งกันสามีมักจะดุด่าผู้ให้สัมภาษณ์เสมอ ดังนั้นผู้ให้สัมภาษณ์จึงต้องการที่จะหย่าขาดจากสามี และผู้ให้สัมภาษณ์ก็สามารถหย่าขาดกับสามีได้สำเร็จ ทั้งที่ทุกคนต่างคัดค้านในความคิดอันนี้ของผู้ให้สัมภาษณ์

ในเรื่องสิทธิในการเที่ยวเตร่ออกนอกบ้านของสตรีนั้น พบว่า กลุ่มสตรีที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป จะนิยมการพักผ่อนอยู่ภายในบ้านมากกว่าการออกไปเที่ยวพักผ่อนนอกบ้าน นอกจากนี้กลุ่มสตรีเหล่านี้ยังแทบจะไม่มีการสมาคมสังสรรค์กับเพื่อน ซึ่งกลุ่มสตรีเหล่านี้มีลักษณะตรงกันข้ามกับกลุ่มสตรีที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปีลงมา ดังจะเห็นได้จากในกรณีศึกษาที่ 11 กรณีศึกษาที่ 13 และกรณีศึกษาที่ 19 ในกรณีศึกษาที่ 11 และกรณีศึกษาที่ 19 ผู้ให้สัมภาษณ์อายุ 48 ปี, 46 ปี, 42 ปี และ 52 ปี ตามลำดับพบว่ารูปแบบของการพักผ่อนของสตรีคือการดูโทรทัศน์หรือวีดีโอเทปภายในบ้าน สตรีเหล่านี้ไม่มีการคบค้าสมาคมระหว่างเพื่อนฝูง จนดูเหมือนกับว่าตัดขาดจากโลกภายนอก สตรีเหล่านี้ไม่ชอบการเที่ยวเตร่ออกนอกบ้าน และมีความพอใจกับการใช้ชีวิตแม่บ้านแบบทุกวันนี้ สำหรับกรณีศึกษาที่ 13 ผู้ให้สัมภาษณ์อายุ 32 ปี พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ชอบออกงานสังคม ผู้ให้สัมภาษณ์มีเพื่อนมากทั้งเพื่อนผู้ชายและเพื่อนผู้หญิง นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ยังได้สมัคร เป็นสมาชิกของสมาคมจีนในประเทศไทยอีกด้วย

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นว่ากลุ่มสตรีที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป และกลุ่มสตรีที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปีลงมา มีสถานภาพบทบาทและรูปแบบในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันมาก กลุ่มสตรีที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่จะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวที่ต่ำ ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจภายในครอบครัว ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใดในครอบครัว เช่น เมื่ออยู่ในฐานะบุตรสาวบิดามารดาจะเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ เมื่ออยู่ในฐานะภรรยา

จะต้องปฏิบัติตามที่สามที่ต้องการ สตรีในกลุ่มนี้ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงและไม่ค่อยจะได้ออกไปเที่ยวเตร่นอกบ้านมากนัก สำหรับกลุ่มสตรีที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปีลงมา สตรีในกลุ่มนี้จะมีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ภายในครอบครัว มีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงและมีอิสระในการเที่ยวเตร่นอกบ้าน จึงอาจสรุปได้ว่า ระดับอายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สตรีมีสถานภาพและบทบาทที่แตกต่างกันภายในครอบครัว กล่าวคือ สตรีจีนที่อยู่ในกลุ่มสตรีอายุต่ำกว่า 40 ปีลงมา จะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวสูงกว่าสตรีจีนที่อยู่ในกลุ่มสตรีที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

ปัจจัยทางด้านระดับรุ่นอายุ

จากข้อมูลของกลุ่มกรณีศึกษา สามารถแบ่งกลุ่มสตรีจีนที่ศึกษาออกตามระดับรุ่นอายุได้ 3 กลุ่มคือ กลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 1 ได้แก่ สตรีจีนที่อพยพมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และจีนไต้หวัน เป็นคนจีนต่างด้าว กลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 2 ได้แก่ สตรีจีนที่เกิดในประเทศไทย แต่มีบิดามารดาเกิดที่ประเทศจีนแล้วอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย สตรีจีนเหล่านี้มีเชื้อชาติจีนแต่สัญชาติไทย กลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 3 ได้แก่ สตรีจีนที่เกิดในประเทศไทย มีบิดามารดาเกิดในประเทศไทยเช่นเดียวกัน (บิดามารดาเป็นคนจีนในระดับรุ่นอายุที่ 2) แต่มีแนวทางการดำเนินชีวิตตามแบบชาวจีนทั่วไป

จากการศึกษาพบความแตกต่างในสถานภาพและบทบาทของสตรีจีนทั้ง 3 กลุ่มระดับรุ่นอายุ ดังนี้คือ กลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 1 ได้รับการศึกษาในระดับต่ำทั้งทางด้านภาษาไทยและภาษาจีน ส่วนใหญ่จะไม่ได้มีการศึกษาทั้งทางด้านภาษาไทยและภาษาจีน มีสตรีในระดับรุ่นอายุนี้ที่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาไทยเพียง 1 รายเท่านั้น และได้รับการศึกษาเพียงระดับชั้นประถมศึกษาเท่านั้น ส่วนในด้านภาษาจีนมีผู้ได้รับการศึกษาอยู่ 2 รายและจบการศึกษาในระดับชั้นขอเสี่ยว ส่วนกลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 2 และกลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 3 ได้รับการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน และสูงกว่าในกลุ่มสตรีที่อยู่ในระดับรุ่นอายุที่ 1 คือ มีผู้ได้รับการศึกษาจนถึงระดับชั้นอุดมศึกษา และมีสตรีจีนอยู่เพียง 1 รายที่อยู่ในระดับรุ่นอายุที่ 2 ที่ไม่ได้มีการศึกษาทางด้านภาษาไทย ทางด้านภาษาจีน สตรีทั้ง 2 ระดับรุ่นอายุส่วนใหญ่จะไม่ได้มีการศึกษาทางด้านภาษาจีน โดยเฉพาะในกลุ่มสตรีจีนที่อยู่ในระดับรุ่นอายุที่ 3 จะไม่ได้มีการศึกษาทางด้านภาษาจีนเลย ในกลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุ

ที่ 2 มีสตรีจีนที่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาจีนจนถึงระดับชั้นชองตง

จากข้อมูลยังพบว่า สตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 1 มีรูปแบบในการดำเนินชีวิตเป็นไปในลักษณะประเพณีนิยมของจีนมากกว่ากลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 2 และกลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 3 ดังนั้นจึงพบว่ากลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 1 ส่วนใหญ่จะไม่ได้ประกอบอาชีพ ทำหน้าที่แม่บ้านดูแลบ้านและบุตร มีสตรีที่อยู่ในกลุ่มนี้เพียง 1 รายเท่านั้นที่ประกอบอาชีพ และเป็นการประกอบอาชีพภายในบ้าน ซึ่งได้แก่กรณศึกษาที่ 6 ส่วนกลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 2 มีจำนวนผู้ที่ประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น และมีการประกอบอาชีพนอกบ้าน ส่วนกลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 3 พบว่ามีสตรีจำนวนหนึ่งที่กำลังศึกษาอยู่ และสตรีที่อยู่ในกลุ่มระดับรุ่นอายุนี้นี้หลังจากที่จบการศึกษาจะประกอบอาชีพกันทุกคน และมีการประกอบอาชีพนอกบ้าน เป็นส่วนใหญ่

ในเรื่องของการเลือกคู่ครองและการแต่งงาน พบว่าสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 1 จะมีความคิดเห็นที่ว่า รูปแบบของการแต่งงานควรจะมีการจัดพิธีแต่งงานอย่างใหญ่โต เพื่อเป็นการเซ่นไหว้บูชาแก่คู่บ่าวสาว ในขณะที่กลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 2 และกลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 3 มีความเห็นว่าการจดทะเบียนสมรสสำคัญกว่าการจัดพิธีแต่งงาน ดังนั้นจึงพบว่ากลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 1 ทุกกรณีศึกษาไม่มีการจดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย

ในเรื่องสิทธิและอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมภายในครอบครัว ยกเว้นแต่ในกรณีศึกษาที่ 6 ที่เป็นกรณีศึกษาที่มีลักษณะพิเศษไปกว่าในกรณีศึกษาอื่น พบว่าสตรีจีนที่อยู่ในระดับรุ่นอายุที่ 1 มีสิทธิและอำนาจในครอบครัวน้อยมากเมื่อเทียบกับบุรุษ บุรุษจะมีอำนาจในการตัดสินใจเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียว สตรีจะต้องทำตามที่บุรุษต้องการและยกย่องให้เกียรติบุรุษอยู่เสมอในฐานะที่เป็นผู้นำครอบครัว ในกรณีศึกษาที่ 8 ที่สามีของผู้ให้สัมภาษณ์เสียชีวิตพร้อมด้วยบุตรชายคนเล็ก ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งอยู่ในฐานะภรรยาและมารดาของบุตรอีก 2 คน ควรที่จะได้เป็นผู้ควบคุมดำเนินกิจการการค้าต่อจากสามี และเป็นผู้ที่มีอำนาจเด็ดขาดในครอบครัว แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ก็ไม่สามารถที่จะกระทำเช่นนั้นได้ เพราะตามประเพณีจีนนั้นบุตรชายคนโตจะเป็นผู้ที่มีอำนาจและปกครองครอบครัวต่อจากบิดา ดังนั้นผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งอยู่ในฐานะมารดาจึงต้องอยู่ภายใต้การปกครองของบุตรชาย ส่วนสตรีจีนที่อยู่ในระดับรุ่นอายุ

ที่ 2 และสตรีจีนที่อยู่ในระดับรุ่นอายุที่ 3 จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในครอบครัวมากขึ้น เช่นมีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกับสามี เป็นผู้ควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัว และมีส่วนร่วมในการอบรมปกครองและเลี้ยงดูบุตร จากที่กล่าวมาทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่าระดับรุ่นอายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สตรีมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวแตกต่างกัน กล่าวคือ สตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 2 และสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 3 จะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวสูงกว่าสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 1

ปัจจัยทางด้านการศึกษา

สตรีจีนที่ต่างระดับการศึกษาจะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวที่แตกต่างกัน กล่าวคือ สตรีจีนที่ได้รับการศึกษาในด้านภาษาไทยต่ำ คือ จบเพียงระดับชั้นประถมศึกษา แต่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาจีนด้วย จะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวต่ำกว่า สตรีจีนที่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาไทยสูง ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาและสายวิชาชีพขึ้นไป แต่ไม่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาจีน จากข้อมูลที่ได้ทำให้เห็นความแตกต่างของสตรีจีนใน 2 กลุ่มระดับการศึกษา ซึ่งการศึกษามีผลต่อในเรื่องการเลือกคู่ครองและการแต่งงานของสตรีจีน พบว่า สตรีจีนที่ได้รับการศึกษาค่าจะมีความเต็มใจให้บิดามารดาเลือกคู่ครองให้ อย่างเช่น ในกรณีศึกษาที่ 1 ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาไทยจบระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และในด้านภาษาจีนจบระดับชั้นขอ เสี่ยว ส่วนในผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้รับการศึกษาสูง จะไม่เห็นด้วยกับวิธีการแต่งงานที่บิดามารดาเป็นผู้เลือกคู่ครองให้ ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าการติดต่อระหว่างหนุ่มสาว เป็นสิ่งสำคัญในการเลือกคู่ครอง ซึ่งสตรีที่ได้รับการศึกษาสูงย่อมต้องการความมีอิสระในการตัดสินใจเองมากกว่าการที่จะให้บิดามารดาเป็นผู้ตัดสินใจให้ อย่างเช่น ในกรณีศึกษาที่ 3 และในกรณีศึกษาที่ 19 ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับการศึกษาจนถึงระดับชั้นอุดมศึกษาทั้ง 2 ราย แต่ไม่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาจีนที่ไม่ต้องการแต่งงานกับบุคคลที่บิดามารดาเลือกให้ นอกจากนี้ภายในครอบครัวของสตรีจีนที่ได้รับการศึกษาค่า จะพบว่า บุรุษจะเป็นผู้นำในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของครอบครัว บุรุษมีอำนาจเหนือกว่าสตรีในทุกด้านและ เป็นผู้พิจารณาตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ภายในครอบครัวที่เป็น เช่นนี้ เพราะสตรีไม่เคยแสดงความสามารถให้บุรุษเห็น สตรีเองเมื่อได้รับการศึกษาที่ต่ำ ก็มีความรู้สึกที่ตัวเองไม่มีความสามารถอะไรเลย และยินยอมให้บุรุษเป็นผู้นำและมีอำนาจ

เหนือคน สำหรับในกลุ่มสตรีที่ได้รับการศึกษาสูง พบว่า ภายในครอบครัวบุรุษและสตรี มีการร่วมกันในการพิจารณาตัดสินใจ เรื่องต่าง ๆ ภายในครอบครัว ทั้งนี้เพราะบุรุษตระหนักถึงความสามารถของสตรีที่มีอยู่ สตรีจึงได้รับการยกย่องไม่ถูกกดขี่จากบุรุษอย่างเช่นในกรณีศึกษาที่ 12 ผู้ให้สัมภาษณ์กำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถึงแม้ผู้ให้สัมภาษณ์จะเป็นบุตรสาว แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ก็เป็นบุตรที่ได้รับการศึกษาสูงที่สุดในครอบครัว ทั้งนี้โดยได้รับความสนับสนุนจากทั้งบิดาและมารดา รวมทั้ง เครือญาติทางฝ่ายบิดาที่เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการศึกษาให้ในบางครั้ง ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นบุคคลคนเดียวในครอบครัวที่เห็นประโยชน์ของการศึกษา และคิดว่าจะนำสิ่งที่ได้ เรียนรู้อาก่อให้เกิด เป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยมีความหวังว่าต่อไปในอนาคตจะต้องมีความ เป็นอยู่ที่ดีกว่าในปัจจุบัน สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อเทียบกับบุตรชายในครอบครัว ผู้ให้สัมภาษณ์มีสถานภาพไม่ด้อยไปกว่าบุตรชายเลย มีสิทธิและได้รับสิ่งต่าง ๆ เท่าเทียมกับบุตรชาย ข้อสำคัญที่สุดผู้ให้สัมภาษณ์เป็นบุตรที่บิดามารดารักมากที่สุด

ในกรณีศึกษาที่ 1 เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 บิดามารดาไม่ส่งเสริมให้ศึกษาต่อ เพราะมองไม่เห็นประโยชน์ที่สตรีจะศึกษาต่อในระดับสูง ต้องการให้ผู้ให้สัมภาษณ์ไปหัดตัด เย็บ เสื้อผ้าต่อ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ขอร้องบิดาจนกระทั่งยินยอมให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ศึกษาต่อ ปัจจุบันบุตรสาวคนโตก็ได้แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่ได้ศึกษาต่อในระดับสูง โดยการหาเงินมาช่วย เหลือครอบครัวในยามที่ครอบครัวเดือดร้อน จากตัวอย่างของบุตรสาวคนโตทำให้บุตรสาวคนเล็กได้รับการสนับสนุนในเรื่องการศึกษาตามไปด้วย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ดังนี้คือ ในกลุ่มสตรีจีนที่ได้รับการศึกษาในด้านภาษาไทยแต่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาจีนด้วย จะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวดังนี้ เพศชายเป็นผู้นำในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ภายในครอบครัว บุรุษมีอำนาจเหนือกว่าสตรีทุกด้าน บุรุษเป็นผู้พิจารณาตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ภายในครอบครัว ส่วนกลุ่มสตรีที่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาไทยสูง แต่ไม่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาจีนจะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวที่เป็นที่ยอมรับมากกว่า คือพบว่า สามัญภรรยาจะร่วมกันในการพิจารณาตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ภายในครอบครัว บุรุษยอมรับในตัวสตรีว่ามีความสำคัญต่อครอบครัว และสามารถช่วยเหลือครอบครัวได้ อาจกล่าวได้ว่าสตรีจีนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมี

สถานภาพและบทบาทในครอบครัวที่แตกต่างกันด้วย กล่าวคือ สตรีจีนที่ได้รับการศึกษาใน
ด้านภาษาไทยสูง (ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาและสายวิชาชีพขึ้นไป) แต่ไม่ได้รับการศึกษา
ทางด้านภาษาจีน จะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวสูงกว่าสตรีจีนที่ได้รับการศึกษาทาง
ด้านภาษาไทยต่ำ แต่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาจีนด้วย

ปัจจัยทางการประกอบอาชีพ

ปัจจัยที่ทำให้สถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวจีนแตกต่างกันนอกจากจะ
เป็น ปัจจัยทางด้านอายุ ปัจจัยทางด้านระดับรุ่นอายุ และปัจจัยทางการศึกษาแล้ว
ยังมีปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งคือ ปัจจัยทางการประกอบอาชีพ เนื่องจากนุรุษมักจะ
เป็นผู้รับผิดชอบในเรื่อง เศรษฐกิจของครอบครัวในขณะที่สตรีส่วนใหญ่มีหน้าที่รับผิดชอบใน
เรื่องงานบ้านและเลี้ยงดูบุตร การที่มีกลุ่มสตรีที่ตกเป็นกลุ่มกรณีศึกษา บางรายประกอบ
อาชีพ เป็นสิ่งที่นำมา เปรียบ เทียบให้เห็น ได้อย่างชัดเจนถึงการมีสถานภาพที่แตกต่างกันของ
สตรีในครอบครัว การที่สตรีไม่ได้ประกอบอาชีพทำให้อดพึ่งพานุรุษในทาง เศรษฐกิจ ซึ่ง
ทำให้นุรุษคิดว่าตนเองมีความสำคัญต่อครอบครัวมาก ครอบครัวจะขาดคนไม่ได้ ดังนั้นทุก
คนในครอบครัวจึงต้องปฏิบัติตามที่ตนต้องการ ไม่ใช่แค่บุตรเท่านั้นที่จะต้อง เชื่อฟัง แม้แต่
ภรรยาก็ต้อง เชื่อฟังด้วยซึ่ง เท่ากับ เป็นการยกสถานภาพของนุรุษในครอบครัวให้สูงขึ้น ในขณะที่
ที่กดสถานภาพของสตรีให้ต่ำลง ซึ่งสตรีก็ต้องยินยอมแม้จะไม่เต็มใจนักก็ตาม เพราะไม่มี
ทางเลือก อย่างเช่นผู้ให้สัมภาษณ์ในกรณีศึกษาที่ 4 และผู้ให้สัมภาษณ์ในกรณีศึกษาที่ 20
ที่ไม่พอใจสามีที่มีภรรยาอีกคน และต้องการให้สามีเลิกกับภรรยาใหม่เสีย แต่สามีไม่ยินยอม
ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ก็ไม่สามารถที่จะจัดการอะไรได้ เพราะอย่างไรก็ตามสามีก็ยังคง เป็นที่พึ่งของ
ผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองกรณีต้องยอมรับในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะกลัว
ว่าถ้าหากทำให้สามีไม่พอใจ อาจจะทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับความเดือดร้อนได้ หรืออย่างใน
กรณีศึกษาที่ 5 ที่สามีของผู้ให้สัมภาษณ์ได้น้องสาวของผู้ให้สัมภาษณ์มาเป็นภรรยาอีกคน เมื่อ
ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบเรื่องที่เกิดขึ้น จึงต้องการส่งน้องสาวกลับไปอยู่ที่บ้านบิดามารดาตามเดิม
เพื่อไม่ให้มายุ่งเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์และสามีอีก แต่สามีไม่ยินยอม โดยขู่ผู้ให้สัมภาษณ์ว่าถ้า
หากกระทำเช่นนั้นก็จะออกจากบ้านไปด้วย ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องยอมให้น้องสาวอยู่ต่อไป
ทั้งที่รู้สึกไม่เต็มใจนัก

กรณีศึกษาที่ 13 เป็นตัวอย่างของสตรีที่ประกอบอาชีพ ซึ่งมีรายได้จากการประกอบอาชีพมากพอสมควร รายได้ที่ได้รับสูงกว่าที่สามีได้รับ ผู้ให้สัมภาษณ์อิสระที่จะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ เช่น การเที่ยวเตร่นอกบ้าน การคบเพื่อนฝูงซึ่งมีทั้งเพื่อนผู้ชายและเพื่อนผู้หญิง การใช้จ่ายเงินที่หามาได้อย่างอิสระ และเนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์รายได้ที่มากกว่าสามี ดังนั้นค่าใช้จ่ายในครอบครัวส่วนใหญ่รวมทั้งค่าเลี้ยงดูบุตร ผู้ให้สัมภาษณ์จึงเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายทั้งหมด ซึ่งทำให้สามีเกรงใจและให้เกียรติผู้ให้สัมภาษณ์ตลอดมา ภายในครอบครัวนี้สถานภาพและบทบาทของผู้ให้สัมภาษณ์และสามีไม่แตกต่างกัน เท่าใดนัก

นอกจากนี้ในการประกอบอาชีพ ยังทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มหนึ่งที่ประกอบอาชีพได้มีโอกาสได้รู้จักคนมากมาย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเลือกคู่ครองของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถเลือกบุคคลที่พึงพอใจได้ด้วยตัวเอง กล่าวคือมีอิสระในการเลือกคู่สมรสเอง อย่างเช่น ในกรณีศึกษาที่ 14 การที่สตรีทำหน้าที่เป็นแม่บ้านอยู่แต่ในบ้าน ทำให้สตรีมีโอกาสรู้จักคนน้อย ดังนั้นบิดามารดาจึงจำเป็นต้องเลือกคู่ครองให้แก่บุตรสาวเมื่อถึงเวลาที่สมควร ซึ่งสตรีที่เป็นบุตรก็ยินยอม อย่างเช่นกรณีศึกษาที่ 1

สรุปได้ว่าการประกอบอาชีพของสตรีเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้สถานภาพและบทบาทของสตรีจีนในครอบครัวแตกต่างกัน กล่าวคือ สตรีจีนที่ประกอบอาชีพจะมีสถานภาพสูงกว่าสตรีจีนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ

ปัจจัยทางค่านิยมรูปแบบของระบบครอบครัวและ เครือญาติ

ก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกอันหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสถานภาพและบทบาทของสตรีจีนในครอบครัว จากการศึกษาจากกลุ่มกรณีศึกษาทั้ง 20 ราย พบว่า ครัวเรือนที่เป็นลักษณะของครอบครัวเดี่ยวมีจำนวน 13 ครัวเรือนและครัวเรือนที่เป็นลักษณะของครอบครัวขยายมีจำนวน 7 ครัวเรือน ซึ่งจากการศึกษาลักษณะครอบครัวแบบครอบครัวขยายพบว่า เครือญาติที่อาศัยอยู่ด้วยมีอิทธิพลต่อสถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวอย่างมากพอสมควร เช่น ในเรื่องการประกอบอาชีพ พบว่าญาติผู้ใหญ่ไม่ว่าไม่ว่าไม่นิยมให้สตรีออกไปทำงานนอกบ้านหรือประกอบอาชีพ ทั้งนี้จากค่านิยมในขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ยึดถือว่าสตรีควรอยู่บ้านทำหน้าที่แม่บ้านและเลี้ยงดูบุตรเท่านั้น ส่วนการทำงานหารายได้เป็นหน้าที่ของบุรุษแต่เพียงผู้เดียว นอกจากนี้ในเรื่องรูปแบบของระบบครอบครัว พบว่า การที่คู่สมรสอยู่ร่วมกับญาติของสามีในลักษณะครอบครัว

ขยาย ทำให้คู่สมรสไม่ต้องรับภาระทางเศรษฐกิจมากนัก เพราะสมาชิกที่อยู่ด้วยกันในครอบครัวจะช่วยกันจ่ายค่าใช้จ่ายในครอบครัวหรือใช้จ่ายจากเงินงสี้ แต่ถ้าหากคู่สมรสแยกออกมาอยู่ต่างหากในลักษณะของครอบครัวเดี่ยว คู่สมรสจะต้องรับผิดชอบภาระทั้งหมด ดังนั้นภรรยาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยเหลือสามีในด้านเศรษฐกิจโดยการประกอบอาชีพ จากเดิมที่ทำหน้าที่แค่เพียงแม่บ้าน อย่างเช่นกรณีศึกษาที่ 17 เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์คลอดบุตรได้ลาออกจากงานที่ทำอยู่ โดยมีมารดาของสามีให้การสนับสนุน และผู้ให้สัมภาษณ์ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นห่วงในเรื่องค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว เพราะในครอบครัวมีสมาชิกหลายคนที่ช่วยกันจ่ายค่าใช้จ่ายในครอบครัว

นอกจากนี้รูปแบบของครอบครัวขยาย สตรีที่อยู่ในฐานะลูกสะใภ้นอกจากจะต้องปรนนิบัติรับใช้สามีอย่างดีที่สุดแล้วยังต้องปรนนิบัติรับใช้ญาติทุกคนในครอบครัวของสามีอีกด้วย ซึ่งถือว่าเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญที่สตรีจะปฏิเสธไม่ได้ ในขณะที่ถ้าคู่สมรสแยกออกมาอยู่ต่างหากในลักษณะของครอบครัวเดี่ยว จะไม่ต้องปรนนิบัติรับใช้ญาติของสามีอย่างเช่นกรณีศึกษาที่ 17 เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์แต่งงานและย้ายเข้าไปอยู่ในบ้านของสามี มารดาของสามีได้มอบหน้าที่ในการดูแลบ้านเรือนให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ ไม่ใช่แต่งงานบ้านเท่านั้นที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องรับผิดชอบ เมื่อถึงเทศกาลต่าง ๆ ความประเพณีเงินที่มีการจัดเตรียมของเช่นไหว้ ผู้ให้สัมภาษณ์ก็ต้องเป็นผู้จัดการในเรื่องเหล่านี้ด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่มีอิสระในการออกนอกบ้านเพราะทุกครั้งที่จะออกนอกบ้าน ผู้ให้สัมภาษณ์จะต้องขออนุญาตจากบิดามารดาของสามี เมื่อได้รับอนุญาตจึงจะสามารถออกนอกบ้านได้ และเมื่อทำธุระเสร็จผู้ให้สัมภาษณ์จะต้องรีบกลับบ้านทันที เพราะถ้าหากกลับบ้านผิดเวลาผู้ให้สัมภาษณ์มักจะโดนตำหนิเสมอ มารดาของสามีมักว่ากล่าวผู้ให้สัมภาษณ์เป็นประจำ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ต้องอดทนและจะได้แย้งด้วยไม่ได้เป็นอันขาด เพราะหากมีเรื่องขัดแย้งกันระหว่างมารดาและผู้ให้สัมภาษณ์ สามีมักจะเข้าข้างมารดาเสมอ จะเห็นว่าในลักษณะของครอบครัวขยาย สตรีที่อยู่ในฐานะลูกสะใภ้แทบจะไม่มีสิทธิหรืออำนาจภายในครอบครัวเลย การตัดสินใจทุกอย่างจะขึ้นอยู่กับบิดามารดาของสามี แม้ลูกสะใภ้จะมีหน้าที่ในการดูแลบ้านเรือน แต่ลูกสะใภ้ก็ไม่ใช่ว่าผู้ควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินในครอบครัว ถึงแม้ลูกสะใภ้จะสามารถออกไปเที่ยวเตร่นอกบ้านได้ แต่ก็ต้องขออนุญาตบิดามารดาของสามีก่อนเสมอ ซึ่งถ้าหากสตรีแยกออกมาอยู่ต่างหากกับสามี สิทธิและอำนาจ

ภายในครอบครัวของสตรีจะมีมากขึ้น เพราะนอกจากสามี สตรีไม่ต้องอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ใดอีก ทำให้สตรีที่อยู่ในครอบครัวแบบครอบครัวเดียวมีสถานภาพและบทบาทสูงกว่าสตรีที่อยู่ในครอบครัวแบบครอบครัวขยาย

จากการศึกษายังพบว่า เครื่องญาติที่มีอิทธิพลต่อสถานภาพและบทบาทของสตรีได้แก่ เครื่องญาติทางฝ่ายบิดา (สามี) ซึ่งแสดงให้เห็นจากในกรณีศึกษาที่ 4 ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้กำเนิดบุตรทั้งหมด 6 คน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นบุตรสาว ทำให้ทุกคนในครอบครัวเสียใจมาก รวมทั้งผู้ให้สัมภาษณ์ บิดามารดาของสามีไม่พอใจผู้ให้สัมภาษณ์มาก และได้พยายามพูดชักจูงให้สามีมีภรรยาใหม่ เพื่อที่จะได้มีบุตรชายไว้สืบสกุล ในตอนแรกสามีปฏิเสธเพราะไม่ต้องการทำร้ายจิตใจผู้ให้สัมภาษณ์และบุตร แต่เมื่อบิดามารดาของสามีพูดย้าบ่อยครั้งเข้า สามีก็เริ่มเห็นคล้อยตามบิดามารดา จนกระทั่งได้ผู้หญิงคนหนึ่งมาเป็นภรรยา เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์ทราบเรื่องที่เกิดขึ้น ได้ขอร้องให้สามีเลิกติดต่อกับผู้หญิงคนนั้น เสีย สามีไม่ยินยอมและบิดามารดาของสามีก็สนับสนุนให้สามีติดต่อกับผู้หญิงคนนั้นต่อไป ซึ่งทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกเสียใจมาก และคิดว่าถ้าหากไม่มีบิดามารดาของสามี สามีก็คงจะไม่มีภรรยาใหม่อีกคน

นอกจากนี้ใน เรื่องของความสำคัญของ เครื่องญาติต่อสถานภาพและบทบาทของสตรี ยังพบว่า เครื่องญาติที่มีความเคร่งต่อประเพณีวัฒนธรรมจีนสูง จะยิ่งทำให้สตรีมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวต่ำลง อย่างเช่นในกรณีศึกษาที่ 16 ผู้ให้สัมภาษณ์หลังจากแต่งงานได้ย้ายเข้ามาอยู่ร่วมกันกับครอบครัวของสามี และได้ออกจากงานที่ทำอยู่มาช่วยงานของครอบครัว มารดาของสามี เป็นสตรีจีนที่ค่อนข้างเคร่งครัดในขนบธรรมเนียม ประเพณีจีนอยู่มาก และเนื่องจากประเพณีจีนถือว่าสะกิมี่ศักดิ์ เท่ากับบุตรของตัวเอง ดังนั้นมารดาของสามีจึงให้ผู้ให้สัมภาษณ์เรียกมารดาบิดาของสามีรวมทั้งพวญาติ ๆ ของสามีตามศัพท์ที่บุตรของผู้ให้สัมภาษณ์เรียก ผู้ให้สัมภาษณ์เคยลอง เรียกญาติของสามีตามศัพท์ที่สามี เรียก เพราะคิดว่าสามีและผู้ให้สัมภาษณ์เป็นคนในระดับรุ่นเดียวกัน ควรใช้ศัพท์เดียวกันได้ ผลปรากฏว่ามารดาของสามีไม่พอใจมาก และได้ตำหนิผู้ให้สัมภาษณ์อย่างรุนแรง เมื่อเป็น เช่นนั้นผู้ให้สัมภาษณ์จึงต้องยอมทำตามที่มารดาสามีต้องการ เพื่อไม่ให้เกิดเรื่องที่ขัดใจกัน อันอาจจะก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาได้ ในภายหลัง กรณีศึกษาที่ 15 เป็นกรณีศึกษาเดียวที่มีลักษณะครอบครัวแบบขยาย แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งอยู่ในฐานะลูกสะกิมี่อิสระที่จะทำอะไรได้ตามใจชอบ เช่น การเที่ยวเตร่นอกบ้าน การกลับไปค้างที่บ้านบิดามารดาของผู้ให้สัมภาษณ์ในบางครั้ง หรือการเลือกประกอบอาชีพ เดิมที่เคย

ทำไมต้องออกมาช่วยงานของครอบครัวสามี ทั้งนี้อาจ เนื่องจาก เพราะสมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความรู้สึกว่ามีผู้ให้สัมภาษณ์ได้กระทำการ เสียสละ เพื่อครอบครัว โดยการยอมแต่งงานหน้าศพ เพื่อให้มารดาของสามีจะได้ไปพบความสุขบนสวรรค์ สมาชิกในครอบครัวทุกคนจึงรู้สึกว่ามีผู้ให้สัมภาษณ์มีบุญคุณต่อครอบครัว ดังนั้นจึงให้ความรักความ เกรงใจและการต้อนรับผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยดี จากการศึกษาสรุปได้ว่ารูปแบบของระบบครอบครัวและ เครือญาติ เป็นปัจจัยสำคัญอีกข้อหนึ่งที่ทำให้สถานภาพและบทบาทของสตรีเงินในครอบครัวแตกต่างกัน กล่าวคือ สตรีเงินที่อยู่ในครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยวจะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวสูงกว่าสตรีเงินที่อยู่ในครอบครัวแบบครอบครัวขยาย และ เครือญาติที่มีอิทธิพลต่อสถานภาพและบทบาทของสตรีเงินส่วนใหญ่ได้แก่ เครือญาติทางฝ่ายบิดา (สามี)

สำหรับปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจนั้น เนื่องจากข้อมูลมีจำนวนจำกัดไม่พบว่าก่อให้เกิดความแตกต่างในสถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวเงินแต่อย่างไร ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะกรณีศึกษาเกือบทั้งหมดมีฐานะทางด้าน เศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางจึง ไม่มีความแตกต่างให้เห็นอย่าง เด่นชัดดังที่ปรากฏในปัจจัยอื่น นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์กลุ่มกรณีศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับรายได้ของครอบครัว ผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มักจะปกปิดข้อมูลในส่วนนี้ หรือให้คำตอบที่เกี่ยวกับรายได้น้อยกว่าความเป็นจริงที่ได้รับ (จากการสังเกตของผู้วิจัย ในเรื่องรายจ่ายของผู้ให้สัมภาษณ์ความเป็นอยู่ อุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้านเรือน ทำให้คาดได้ว่ารายได้ที่ได้รับควรจะมากกว่าที่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลมา) ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ไม่อาจสรุปได้อย่างแน่นอนสำหรับปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า การวิจัยในครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อสถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวเงิน ได้แก่ปัจจัยในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ ปัจจัยทางด้านอายุ ปัจจัยทางด้านระดับรุ่นอายุ ปัจจัยทางการศึกษา ปัจจัยทางการประกอบอาชีพ และปัจจัยทางด้านรูปแบบระบบครอบครัวและ เครือญาติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สามารถแยกออก เป็นข้อ เพื่อให้เห็น เด่นชัดขึ้นดังนี้คือ

- 1 สตรีเงินที่อยู่ในกลุ่มสตรีที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปีลงมา จะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวสูงกว่าสตรีเงินที่อยู่ในกลุ่มสตรีที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป
- 2 สตรีเงินที่อยู่ในระดับรุ่นอายุที่ 2 และสตรีเงินที่อยู่ในระดับรุ่นอายุที่ 3 จะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวสูงกว่าสตรีเงินที่อยู่ในระดับรุ่นอายุที่ 1

3. สตรีจีนที่ได้รับการศึกษาในด้านภาษาไทยสูง (ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษา และสายวิชาชีพขึ้นไป) แต่ไม่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาจีน จะมีสถานภาพและบทบาท ในครอบครัวสูงกว่าสตรีจีนที่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาไทยต่ำ แต่ได้รับการศึกษาทาง ด้านภาษาจีน

4. สตรีจีนที่ประกอบอาชีพจะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวสูงกว่าสตรีจีนที่ ไม่ได้ประกอบอาชีพ

5. สตรีจีนที่อยู่ในลักษณะครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยวจะมีสถานภาพและบทบาท ในครอบครัวสูงกว่าสตรีจีนที่อยู่ในลักษณะครอบครัวแบบครอบครัวขยาย

ส่วนปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจ ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในสถานภาพและบทบาท ของสตรีในครอบครัวจีน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มสตรีจีนที่ตก เป็นกลุ่มกรณีศึกษานั้น เกือบ ทั้งหมดมีฐานะทางด้าน เศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง จึงไม่มีความแตกต่างกันที่เด่นชัด

ทัศนคติและความคาดหวังของสตรีจีน

ในอดีตสตรีจีนมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวที่ต่ำมาก สตรีถูกกีดกันในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกตามความสามารถที่มีอยู่ หรือการไม่ยอมรับในความคิดเห็น ของสตรี หน้าที่ที่จะทำได้ก็คือการ เป็นแม่บ้านแม่เรือน คอยปรนนิบัติสามีและสมาชิกทุกคน ในครอบครัวอย่างดีไม่ ให้อาตมาดคตบกพร่อง มีผลทำให้สตรีจีนได้รับการปฏิบัติอย่างกดขี่และ เอาารัดเอาเปรียบถูกควบคุมโดยฝ่ายชาย ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สตรีในอดีตยอมรับและไม่ ได้ถือเอาเรื่องนี้เป็น เรื่องที่ต่ำต้อยหรือนำมา เพื่อต่อต้านแต่อย่างไร ในปัจจุบันสตรีเริ่ม ตระหนักในคุณค่าของตัวเองในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งซึ่งมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อครอบครัว ร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ สตรีจึงเริ่มมีทัศนคติทำที่และความคาดหวังต่อ เรื่องสถานภาพและ บทบาทของตนเองในครอบครัวขึ้นมาบ้างอย่างเช่น สตรีจีนต้องการที่จะมีสถานภาพและบท บทบาทในครอบครัวเท่าเทียมกันกับบุรุษ ต้องการให้บุรุษ เห็นความสำคัญของสตรีและยกย่องยอมรับ ในความสามารถของสตรี ซึ่งสตรีเองก็พยายามปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นกว่าเดิมตลอดมา เช่น การชวนช่วยหาความรู้ การประกอบอาชีพซึ่งทำให้สตรีมีรายได้สามารถพึ่งตนเองได้ สตรีสามารถทำงานที่บุรุษทำได้หลายอย่างซึ่ง เป็นการช่วยแก้ปัญหาทาง เศรษฐกิจของครอบครัว

ได้มาก ดังนั้นสตรีจึงคาดหวังว่าบุรุษควรจะช่วยงานในบ้านบ้างหากสตรีต้องทำงานนอกบ้าน เช่นเดียวกัน เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน นอกเสียจากว่า บุรุษสามารถทำงานหาเลี้ยงครอบครัวด้วยตัวคนเดียวได้ สตรีก็ควรทำงานในบ้านแต่ผู้เดียว สตรีต้องการอิสระทั้งในด้านความคิดเห็นและการดำเนินชีวิตมากขึ้น ไม่ใช่อยู่แต่ในอำนาจของบุรุษฝ่ายเดียวอย่างแต่ก่อน บุรุษควรจะให้เกียรติสตรีในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นบ้าง เพราะบางครั้งข้อ เสนอแนะของสตรีก็น่าสนใจอยู่ไม่น้อย

การที่สตรีมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวต่ำกว่าบุรุษนั้น ไม่ใช่เป็นเพราะว่า สตรีมีความสามารถที่ด้อยกว่าบุรุษ แต่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สังคมเป็นผู้กำหนดขึ้นมาเองอย่าง ไม่ให้ความยุติธรรมแก่สตรี และไม่เปิดโอกาสให้สตรีได้คัดค้านแต่อย่างใด การที่ครอบครัวคนจีน เห็นว่าบุตรชายมีความสำคัญมากกว่าบุตรสาว เป็น เพราะสังคมและครอบครัวได้กำหนดกฎเกณฑ์ใน เรื่องการสืบทอดสกุลขึ้นมา ซึ่งกำหนดว่าบุตรชายเท่านั้นที่จะ เป็นผู้สืบทอดสกุลได้ เมื่อสตรีแต่งงานกับบุรุษจะต้องเปลี่ยนมาใช้นามสกุลของสามีแทน บุตรที่เกิดออกมาก็จะต้อง ใช้นามสกุลของบิดา เมื่อ เป็น เช่นนี้จึงทำให้ครอบครัวคนจีนต้องการบุตรชายมากกว่าบุตรสาว เพราะกลัวว่าจะไม่มีผู้สืบทอดวงศ์ตระกูลต่อไป ในขณะที่บุตรสาวไม่มีบทบาททางด้านนี้เลย ซึ่งถ้าหากสามารถเปลี่ยนกฎเกณฑ์ของสังคมได้ เช่น ไม่ว่าจะ เป็นบุตรชายหรือบุตรสาวก็ตาม สามารถที่จะสืบทอดวงศ์ตระกูลได้เหมือนกัน หรือ เมื่อสตรีแต่งงานก็ยังคงใช้นามสกุลเดิมได้ ไม่ต้องเปลี่ยนไปใช้นามสกุลของสามี และบุตรที่เกิดออกมาจะเลือกใช้นามสกุลของบิดาหรือ มารดาก็ได้เช่นนี้แล้ว เชื่อว่าความมื่อคติในเรื่องเพศของบุตรจะต้องลดลงอย่างแน่นอน บุตรสาวจะเป็นที่ยอมรับในครอบครัวมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็น การช่วยแก้ปัญหาในครอบครัว ที่มีแต่บุตรสาวด้วย อย่างเช่นในกรณีศึกษาที่ 4 ที่สามีมีภรรยาใหม่เพราะต้องการที่จะมีบุตรชายไว้สืบสกุล

จากการศึกษา พบว่าสตรีจีน เริ่มมีปฏิริยาต่อความไม่ยุติธรรมที่เกิดขึ้นในเรื่องเพศ อย่างเช่น ในกรณีศึกษาที่ 3 ที่บิดาตั้งใจว่ากิจการการค้าทั้งหมดต่อไปจะมอบให้แก่บุตรชาย เป็นผู้จัดการ รวมถึงทรัพย์สินสมบัติของบิดาด้วยที่จะแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนจะได้รับส่วนแบ่งกันคนละหนึ่งส่วน ที่เหลืออีกสามส่วนจะเป็นของบุตรชายคนเดียว ซึ่งผู้ให้ สัมภาษณ์รู้สึกว่าจะไม่ยุติธรรมที่บิดากระทำเช่นนั้น แต่ก็ไม่กล้าที่จะคัดค้าน เพราะความ เกรง

กัวบิตาและกัวว่าบิตาอาจ เข้าใจผิดคิดว่าผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการทรัพย์สินสมบัติของบิตา ถึงแม้ผู้ให้สัมภาษณ์จะไม่แสดงออก แต่สิ่งเหล่านี้ก็เก็บกอดอยู่ในจิตใจของผู้ให้สัมภาษณ์ นอกจากนี้วิธีการเลี้ยงดูที่บังคับกันในทุกเรื่องและการลงโทษที่รุนแรง ทั้งหมดได้ส่งผลให้ผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งตัดสินใจที่จะหนีให้พ้นไปจากสภาพที่เป็นอยู่ คือ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นบุตรสาวคนโตที่สามารถสอบ เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทได้ถึงสองมหาวิทยาลัยด้วยกัน คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้บอกกับบิตาว่าสอบติดที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพียงแห่งเดียว เพื่อที่จะได้ไปศึกษาต่อที่เชียงใหม่ไม่ต้องอยู่ในสภาพที่ไม่มีวิทยุธรรมในครอบครัวต่อไป ซึ่งกับบุตรชายบิตามักตามใจทุกเรื่อง

กรณีศึกษาที่ 9 ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งอยู่ในฐานะภรรยา มักจะถูกสามีดุด่า โสียดทุกครั้งที่มีการทะเลาะได้เถียงกัน ไม่ว่าเรื่องที่ทะเลาะขัดแย้งกันนั้นจะเป็นความผิดของผู้ให้สัมภาษณ์หรือไม่ก็ตามตลอดระยะเวลา 10 ปี ที่ผู้ให้สัมภาษณ์อยู่กับสามี ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องใช้ความอดทนอย่างสูงอยู่กับสามี เพราะเห็นแก่บุตรทั้ง 4 คน ซึ่งในที่สุดความอดทนของผู้ให้สัมภาษณ์ก็หมดลง ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ขอหย่ากับสามี ซึ่งไม่มีใครเห็นด้วยรวมทั้งญาติพี่น้องของฝ่ายผู้ให้สัมภาษณ์เอง ทุกคนต้องการให้ผู้ให้สัมภาษณ์อดทนต่อไป เพราะการหย่าร้างกันนั้นฝ่ายหญิง เป็นฝ่ายที่เสียเปรียบ คนภายนอกที่ไม่ทราบเรื่องราวมักจะมองว่าเป็นความผิดของฝ่ายหญิง แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ก็ไม่สนใจและต้องการที่จะเลิกกับสามีให้ได้ หลังจากหย่าขาดกันแล้ว ไม่เพียงแต่ญาติทางฝ่ายสามีที่ตำหนิผู้ให้สัมภาษณ์ แม้แต่ญาติทางฝ่ายผู้ให้สัมภาษณ์เองก็ตำหนิผู้ให้สัมภาษณ์เช่นเดียวกัน ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องพยายามข่มใจไม่สนใจต่อสภาพรอบข้าง เพราะคิดว่า การหย่าร้างกับสามีดีกว่าการที่ต้องทนอยู่กับสามีต่อไป เพราะ เป็นการทำลายสุขภาพจิตของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอย่างมาก การหย่าร้างที่หมายถึงความล้มเหลวของครอบครัวนั้น ไม่ใช่ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจะมาแต่จากฝ่ายหญิงฝ่ายเดียว บุรุษก็มีโอกาสที่จะผิดพลาดได้เช่นเดียวกัน ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์หวังไว้ว่าคงจะมีผู้ที่เข้าใจในเรื่องนี้ คำครหานินทาของคนในสังคมนั้น เกิดขึ้นเพียงชั่วระยะเวลาสั้น ๆ แล้วทุกคนก็จะลืม เรื่องที่เกิดขึ้น แต่ถ้าหากผู้ให้สัมภาษณ์ยอมใช้ชีวิตร่วมกับสามีต่อไป ผู้ให้สัมภาษณ์จะต้องทนทุกข์ทรมานตลอดชีวิต ผู้ให้สัมภาษณ์จึงได้ตัดสินใจหย่าขาดกับสามี เพื่อแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันบุรุษไม่สามารถที่จะกดขี่สตรีเพศได้อย่างเช่นในอดีต

อย่างไรก็ตาม จากกลุ่มกรณีศึกษาพบว่ามีสตรีจีนบางรายที่พอใจกับบทบาทและสถานภาพที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับในขณะนี้ สตรีจีนเหล่านี้ไม่สนใจว่าตนเองจะมีสถานภาพที่สูงหรือต่ำภายในครอบครัว ส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกเคยชินกับสภาพที่ตนเองได้รับ และไม่เคยคิดที่จะเปลี่ยนแปลงบทบาทหรือสถานภาพของตน เพราะเห็นว่าบทบาทและสถานภาพที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ก็ทำให้ครอบครัวมีความสุข อย่างเช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ในกรณีศึกษาที่ 5 ที่สามีไม่เคยช่วยผู้ให้สัมภาษณ์ทำงานบ้านเลย ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์เองก็ไม่เคยเรียกร้องให้สามีมาช่วยทำงาน เพราะคิดว่าตัวเองก็ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน และงานบ้านก็เป็นหน้าที่ของสตรีโดยเฉพาะ สตรีจีนเหล่านี้มีความคิดว่า การเรียกร้องสิทธิสตรีให้เท่าเทียมกับบุรุษนั้น อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัวขึ้นได้ กล่าวคือ บุรุษอาจไม่ยอมรับในบทบาทและสถานภาพใหม่ของสตรี สร้างความไม่พอใจให้เกิดขึ้นแก่บุรุษ และสตรีเองก็อาจใช้สิทธิที่ได้รับมาอย่างไม่ถูกต้อง สตรีเหล่านี้มีความคิดว่า การที่บุรุษมีสถานภาพที่สูงกว่าสตรีเป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสม อย่างเช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ในกรณีศึกษาที่ 8 ที่ไม่มีความรู้สึกว่าตัวเองมีสถานภาพและบทบาทที่ด้อยกว่าอย่างไรเลย ในการที่กิจการและอำนาจในการตัดสินใจต่าง ๆ ตกอยู่กับบุตรชาย ในทางตรงกันข้ามผู้ให้สัมภาษณ์กลับรู้สึกดีใจ และภูมิใจที่สามารถพึ่งบุตรชายได้ ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดว่า การที่ตนเป็นสตรียอมทำการค้าได้ไม่ดีเท่ากับบุรุษ และสตรีเป็นเพศที่อ่อนแอ การที่จะให้รับภาระ เป็นหัวหน้าครอบครัวจึงเป็นงานที่หนัก เกินไปสำหรับสตรี

การที่สตรีมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวสูงขึ้น ทำให้เกิดผลดีทั้งแก่ตัวสตรีเองและครอบครัวหลายประการ เช่น ทำให้เกิดความอบอุ่นขึ้นภายในครอบครัว ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวดีขึ้น สมาชิกในครอบครัวเข้าใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกันลดความขัดแย้งในครอบครัว ทำให้ครอบครัวมีประชาธิปไตย สมาชิกจะเคารพเหตุผลซึ่งกันและกัน ครอบครัวมีความสุข นอกจากนี้ความผิดพลาดในการแก้ปัญหาจะลดน้อยลง เพราะมีการร่วมปรึกษาหารือในการแก้ปัญหานั้น ในบางครั้งทำให้สตรีกล้าแก้ไขปัญหาโดยไม่ต้องรอคำปรึกษาจากบุรุษ ทำให้การตัดสินใจรวดเร็วทันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น